

Midwintertelling van Watervogels

De internationale midwintertelling wordt sinds 1967 georganiseerd. Het doel is om gegevens over aantallen en verspreiding van watervogels te verzamelen, zowel in Nederland als internationaal. De landelijke coördinatie van dit project wordt verzorgd door Sovon Vogelonderzoek Nederland. Internationaal wordt de telling gecoördineerd door Wetlands International.

Beste tellers,

Nijmegen, december 2012

Jaarlijks vindt halverwege de maand januari de Midwintertelling plaats. In 2013 zal de 47e editie plaatsvinden op 12 januari. In het hele land gaan dan ongeveer 1600 tellers op pad om watervogels te tellen. De Midwintertelling maakt deel uit van een internationale telling om de overwinterende populaties in de hele flyway van Azië tot Afrika in kaart te brengen. Tijdens de telling wordt geprobeerd om een zo volledig mogelijk beeld te krijgen zowel van de aantallen als van de verspreiding van watervogels in ons land. Daarvoor worden in aanvulling op de grote wateren die maandelijks worden geteld, ook grindgaten, kleinere wateren, kanalen, beken, agrarisch gebied en bebouwde kommen onder de loep genomen.

Zoals velen van u wel gehoord hebben is 1 december 2012 gestart met het veldwerk voor de nieuwe vogelatlas, waarbij ook wintertellingen onderdeel van uitmaken. Ik kan me zo voorstellen dat u zich afvraagt of u dan nog wel aan de Midwintertelling moet meedoen. Het antwoord daarop is volmondig JA! Er worden namelijk geen dubbele gegevens verzameld. Sterker, de midwintertelgegevens vormen een belangrijke aanvulling op de atlastellingen. Bij die laatste hoeven vrijwel alle algemeen voorkomende watervogelsoorten alleen aangekruist (aanwezigheid) te worden, terwijl deze bij de midwintertelling allemaal geteld worden. Voor de aantalsschattingen van deze soorten worden dan ook de gegevens uit de Midwintertelling gebruikt!

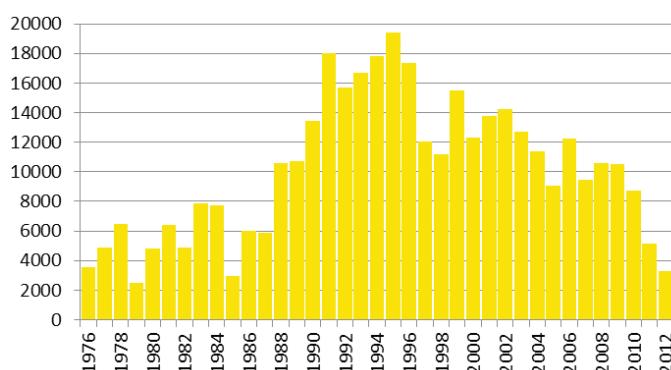
De dekking tijdens de Midwintertelling is altijd al hoog (zie bijvoorbeeld figuur 2.3 in het meest recente watervogeljaarrapport 2009/2010), maar we hopen die tijdens de atlasperiode nog eens extra te verhogen. Daarom vragen we jullie om, indien mogelijk

en in principe eenmalig, in de atlasperiode een extra telgebied voor je rekening te nemen. We richten ons op nieuwe (grind)plassen en ook in het bebouwde gebied valt nog veel te winnen. Neem eens een kijkje op de website om te zien of er ook bij u in de buurt nog niet getelde gebieden liggen: <http://s1.sovon.nl/default.asp?id=853>. In het blauwe vak boven de kaart staan de instructies. Let op dat u in het selectievakje boven de kaart "midwintertelling" selecteert. Indien u een vacant gebied wilt tellen zijn deze ook gemakkelijk vast te leggen. Eenmaal aangemeld kunt u direct kaartjes printen en telgegevens invoeren. Als u niet beschikt over een computer of internet kunt ook bij ons vacante gebieden in uw regio opvragen.

In het meest recente Sovon-Nieuws (nummer 4 van 2012; te downloaden via www.sovon.nl) heeft u al kunnen lezen over de resultaten van de laatste telling. Bij de afgelopen telling in januari 2012 werden in totaal ruim 5,45 miljoen watervogels geteld. Dat waren er een dikke half miljoen meer dan het voorgaande jaar en het hoogste aantal sinds het begin van de Midwintertelling. Veel soorten werden in bovengemiddelde aantallen geteld. Daartegenover bleken maar weinig soorten te staan met lagere aantallen dan gemiddeld. Een voorbeeld hiervan was de Kleine Zwaan (Figuur 1). Het aantal overwinteraars van deze soort was in januari 2012 met 3300 exemplaren dramatisch laag. Er lijkt dus nog geen eind gekomen aan de jarenlange afname, die vooral veroorzaakt wordt door onvoldoende aanwas van jonge vogels.

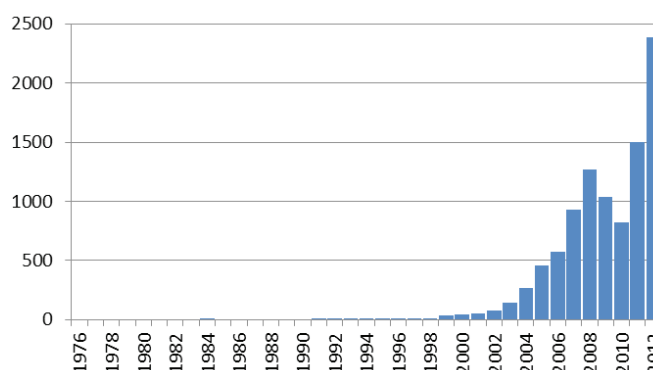
Het voornamelijk positieve beeld bij de laatste telling lijkt veroorzaakt te zijn door het zachte weer, waardoor veel soorten in ons land bleven en ook in hoger aantal aanwezig waren en daarmee

Kleine Zwaan

Figuur 1. Geteld aantal Kleine Zwanen tijdens de Midwintertelling.

Grote Zilverreiger

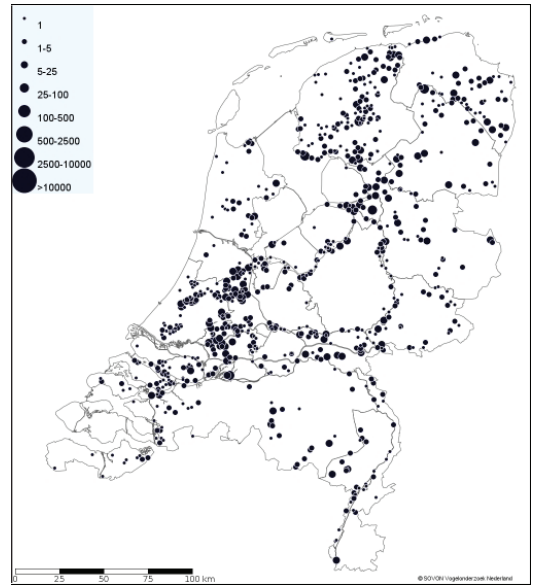
Figuur 2. Geteld aantal Grote Zilverreigers tijdens de Midwintertelling.

Datum midwintertelling 2013: 12 januari (11-14 januari)

NB dit is de voorkeursdatum voor de telling. Voor een goede vergelijking van de resultaten is het belangrijk dat de tellingen zoveel mogelijk gelijktijdig worden uitgevoerd. Omdat het niet in alle regio's mogelijk is om op deze datum te tellen of omdat extreem slecht weer een telling onmogelijk maakt, hanteren we als uiterste uitwijkmogelijkheid om de telling nog uit te voeren, een periode van vier dagen. In getijdegebieden zijn er grotere afwijkingen van de teldatum mogelijk in verband met de afstemming op springtij.

vaak ver boven het - weliswaar door koude winters gedomineerde - vijfjarig gemiddelde uit kwamen. Dat gold bijvoorbeeld voor soorten als Kievit en Goudplevier, maar ook voor vrijwel alle grondeleenden. Enkele soorten zoals Brandgans en Grote Zilverreiger zitten sowieso flink in de lift. Bij de laatste soort (zie Figuur 2) is weliswaar een klein dipje zichtbaar als gevolg van de koude winters, maar dat kan de sterke toename amper maskeren. Grote Zilverreiger is een echte 'Midwintertellingsoort' geworden, want tegenwoordig komt de soort niet alleen in de waterrijke gebieden voor, maar kan ze vrijwel overal in het land gezien worden, ook bijvoorbeeld in agrarische gebieden (Figuur 3).

We hopen (weer) op uw medewerking! Het heeft zoals velen van u inmiddels weten (en doen!) onze sterke voorkeur om de gegevens digitaal (via www.sovon.nl) in te sturen. Het feit dat de meesten van u dat al doen heeft tot gevolg dat we nu een artikel over de afgelopen Midwintertelling vóór de komende telling in Sovon-Nieuws in plaats van erna hebben kunnen publiceren! Hieronder staan enkele korte instructies voor de digitale invoer. Voor vragen kunt u zich altijd tot ons wenden.

Figuur 2. Verspreiding van Grote Zilverreiger bij de Midwintertelling van 2012.

Ik wens jullie een goede telling en natuurlijk ook veel plezier!

Menno Hornman, landelijk coördinator Midwintertelling

Regiocoördinatie en de midwintertelling

De telling wordt per regio door een regiocoördinator georganiseerd. Zie voor de adressen hieronder. Papieren telformulieren kunt u rechtstreeks naar de regiocoördinator terugsturen.

Digitaal insturen gegevens

Graag de gegevens van de Midwintertelling digitaal doorgeven! Hoe? Ga na de telling naar www.sovon.nl en log in met waarnemercode en wachtwoord. Klik vervolgens op 'Watervogeltellingen' en daarna op 'Tellingen'. U krijgt dan een lijstje te zien met uw telgebied(en). Klik op het groene kruisje om kop- en telgegevens in te voeren. Mocht u geen of onjuiste midwintergebieden in uw lijstje aantreffen, neem dan contact op met de regiocoördinator, die kan dat verhelpen.

- Nog geen waarnemerscode? Ga naar: <http://portal.sovon.nl/user/newuser>
- Waarnemercode vergeten? De zesdelige waarnemercode (vier letters en twee cijfers) staat ook op de adresband van SOVON-Nieuws of op de adressticker bij toezending van deze nieuwsbrief. Of vraag ernaar bij michel.klemann@sovon.nl
- Wachtwoord vergeten? Ga naar: http://portal.sovon.nl/user/forgot_password

Wat is de begrenzing van mijn telgebied?

In het digitale systeem kunt u van de eigen gebieden de topografische ondergrond of een luchtfoto en de gebiedsbegrenzing bekijken en printen. Ga naar de eigen telgebieden (zie hierboven) en druk op de blauwe 'k' van kaart.

Maandelijkse alle soorten tellers

De tellers die meedoen aan de maandelijkse watervogeltellingen en daar alle soorten watervogels tellen, hoeven tijdens de midwintertelling niets anders te doen dan normaal. Hun tellingen van januari doen automatisch mee binnen de midwintertelling.

Maandelijkse ganzen-/zwanentellers

De tellers die maandelijks ganzen en zwanen tellen en in hun gebieden aan de Midwintertelling gaan meedoen (dus: alle soorten watervogels tellen) worden verzocht in januari zowel hun ganzen-/zwanengegevens (gebruikelijk als ganzen en zwanentelling) als de resultaten van de Midwintertelling (alle watervogelsoorten, incl. ganzen en zwanen) in te voeren of op te sturen.

Regiocoördinatie Midwintertelling 2013

(ZO) Zoute Delta	Mervyn Roos, (06-12218134, mervyn.roos@rws.nl)
(NH) Noord-Holland	Michel Klemann p/a Sovon (024-7410410, michel.klemann@sovon.nl)
(ZH) Zuid-Holland	Jan-Willem Vergeer p/a Sovon (024-7410410, jan-willem.vergeer@sovon.nl)
(ZL) Zeeland	Jan-Willem Vergeer p/a Sovon (024 7410410, jan-willem.vergeer@sovon.nl)
(FR) Friesland	Marten Wesselius (058-2925166, m.wesselius@fryslan.nl),
(GR) Groningen	Jelle Postma p/a Sovon (024-7410410, jelle.postma@sovon.nl)
(DR) Drenthe	Harold Steendam (0592-273845, harold_steendam@hotmail.com)
(FL) Flevoland	Jan Schoppers p/a Sovon (024-7410410, jan.schoppers@sovon.nl)
(OV) Overijssel	Symen Deuzeman p/a Sovon (024-7410410, symen.deuzeman@sovon.nl)
(GL) Gelderland	Jan Schoppers p/a Sovon (024-7410410, jan.schoppers@sovon.nl)
(UT) Utrecht	Michel Klemann p/a Sovon (024-7410410, michel.klemann@sovon.nl)
(NB) Noord-Brabant	Vincent de Boer p/a Sovon (024-7410410, Vincent.deboer@sovon.nl)
(Li) Limburg	Ton Cuijpers (0475-551579, a_cuijpers@hetnet.nl)
(WG) Waddengebied	Romke Kleefstra p/a Sovon (06-10646640, romke.kleefstra@sovon.nl)
(RG) Grote Rivieren	Jan Schoppers p/a Sovon (024-7410410, jan.schoppers@sovon.nl)

Informatie over coördinatie in het (IJ) IJsselmeergebied, (RM) Randmeren, (BR) Beneden Rivieren en (NZ) Noordzee via Sovon, Menno Hornman, 024-7410410, menno.hornman@sovon.nl